

М. ЧЕРНЯВСЬКИЙ: Поезія	385
ДМ. МАРКОВИЧ: Замах на убійство жінки (спогади судового слідчого)	386
ОР. ЛЕВИЦЬКИЙ: Єзуїтсь- ка преподобниця (кінєць)	397
МИХАЙЛО ЯЦКІВ: Вечер- ниці Романа Ничасика	414
М. ГРУШЕВСЬКИЙ: З про- мови на полтавськiм святi	423
ПЕТРО СТАХ: Осiнь (на- строї)	425
С. ТОБІЛЕВИЧ: Житє Іва- на Тобілевича (Карпен- ка-Карого)	431
С. ВАСИЛЬЧЕНКО: Зіля Королевич (етюд на Гдію)	439
ГР. ЧУПРИНКА: Вірність	451
К. ГОЛІЩИНСЬКА: Укра- їнці на Самаршинi	452
НАТ. РОМАНОВИЧ: Як за- цвінуть троянди (опові- данє)	463
Л. КОБИЛЯНСЬКИЙ: Спо- мини про М. В. Лисенка	487
НАТАЛКА-ПОЛТАВКА: „Припадок“, етюд	501
М. ВОРОНИЙ: Віра жива (поезія)	505
ДМ. ДОРОШЕНКО: Дм. Ів. Яворницький (до 30-літ- нього ювілею його на- укової діяльності)	506
ГРАЦІЯ ДЕЛЄДДА: Лихим шляхом (повість, пер. з італійського Н. Кибаль- чич, кінєць)	514
ФЕД ПЕТРУНЕНКО: Сонет	532
МАРКО ЛУЦКЕВИЧ: На Поліссю (етнографічні та економічні замітки)	533
АН. НІКОВСЬКИЙ: Поезія будучности	540
ВОЛ. ДОРОШЕНКО: Поль- ський ксьондз про поль- ську політику	545
С. ЧЕРКАСЕНКО: З укра- їнського життя	551
Бібліографія	565
Нові книжки	574
Зміст LXIV тому	

Адвінїстрація просить П. Н. Передл
відновляти передплату

== НА 1914-й РІК. ==

1913.

РІЧНИК XVI

КНИЖКА

ТОМ LXV

ЗА ГРУДЕ

ЛІТЕРАТУРНО НАУКОВИЙ ВІСТНИК

Жертвуйте на пам'ятник Шевченка в Київі

Жертви слати на книжечку Красного Союзу Кредитового
у Львові ч. 5555.

Приймаєть ся передплата на 1914-й рік
на новий науковий журнал українознавства

„УКРАЇНА“

орган Українського Наукового Товариства в Київі, що виходить три місяці, книжками в 8—10 аршунів, при участі визначніших українських учених, під загальним проводом голови Товариства

проф. Михайла Грушевського,

під одвічальною редакцією Костянтина Михальчука.

Поруч „Записок“ і „Збірників“ своїх, де далі будуть містити ся праці більш спеціального характеру, хоче тепер Українське Наукове Товариство дати науковий журнал українознавства для ширших кругів української інтелігенції.

Програма: розвідки і звідомлення з різних галузей українознавства, огляди його поступів і наукової літератури, наукова хроніка, критичні статі і бібліографія українознавства, питання української мови, хроніка Укр. Наукового Товариства.

Передплата для Австрії 11 корон.

Редакція і контора: Київ, Велика Подвальна 36, кв. 8, Бюро Українського Наукового Товариства.

ВОЛ. ЛЕОНТОВИЧ.

СТАРЕ Й НОВЕ

Оповідання.

(Старе й нове.—Самозбиваєць.—Рахуба з старшим братом.—Я заробив у мого Бога.—Свідість.—Заповіт і смерть папа Івана Гречки).

Видання прихильників української літератури, науки і штуки у Львові.

Склад в книгарні Буук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Ціна 2 К 10 сот.

М. ГРУШЕВСЬКИЙ.

3 промови на полтавськiм святi¹⁾.

Два днi сходилися ми тут i лунали гордi, повнi енергiї i надiї мови, i лiтали високi, гарнi, благороднi слова. Свято скiнчилося, зачинають ся буднi. Час перетворити сi слова в дiло—аби вони не стали докором против нас, як грiмуча, порожня мiдь кiмвалiв.

Ми з утiхою згадували наші успiхи в сферi лiтератури, науки, економiки, полiтики останнiх лiт. Але не треба давати уносити себе оптимiзму, треба тверезо дивити ся в очi дiйсности. Нацiональна i горожанська свiдомiсть в народi безперечно росте, проте до величезних мас його нема приступу нашому нацiональному житю в нинiшних обставинах; наші громадські органiзацiї ледви живуть в умовах сучасного ладу; наше прекрасне письменство все ще не має широких пiдстав в попитi книгарського ринку, в потребах широких мас iнтелiгенцiї; наша окраса— наш театр все ще веде пiвкочове жите не маючи власних осiдкiв; наша наука не має матерiальних пiдстав для органiзацiї ширшої, систематичної працi, для згромадження наукових робiтників i забезпечення їм можности плянкової наукової роботи. Всi гарнi i цiннi здобутки все так тiльки задатки властивого — се пiдвалини, на котрих мусить стати наша нацiональна будова.

Її ще нема. Почати таки з нас! Нашi збори ширшають, гарнiйшають, але все таки—ще так мало нас. Ми, представники свiдомої української iнтелiгенцiї, все ще творимо тiльки невеличкi оази серед величезної несвiдомої бiльшости i гiрко звучить в наших ухах сей докiр — що ми тiльки кольонiсти на нашiй— не своїй землi. Поки сi оази, сi острови не будуть звязанi живою посередньою тканиною в одно нацiональне тiло, ми не житимемо нацiональним життем...

Ми чули, як представники свiдомiйшого селянства простягають до нас руки, жадаючи помочи iнтелiгенцiї в своїй просвітнiй роботi — докоряючи їй, що вона не спiшить з помічю на поклики

¹⁾ На бажання шан. Редакцiї Л.-Н. В. записую головнi гадки з своєї кiнцевої промови на полтавських святах 10-го падолиста. Промова сказана експромтом, не була записана зараз, тому й головнi гадки її можу переказати тiльки приблизно.

села. Так, інтелігенція ще занадто слабка, щоб з своїх центрів могла повести роботу в широкій периферії по провінції, по селах, на місцях. Се факт, його вистане на оправданне — але сумний се факт, сумне оправданне, воно допустиме лише на коротку хвилю — інакше задасть брехню всім нашим обіцянкам і завданням.

Очевидно, перед нами лежить довга, тяжка праця, для котрої ми мусимо напружити всі сили, коли хочем вивести українське жите з нинішнього становища роздроблености і припадковости. Розширити кадри інтелігенції в одностайну, нерозірвану масу і звязати її тісним, нерозривним узлом з масами народніми. Усвідомити собі наші політичні завдання і провести їх в свідомість широких верств інтелігенції і народу. Наші більш менш відокремлені успіхи на полі письменства, мистецтва, науки, популяризації, нашу пресу, нашу економіку, нашу політичну діяльність обєднати в одну живу, органічну цілість національного життя. Се завдання нинішнього моменту, се заповіт нам попередніх поколінь. Сповнення його вимагає великої, організованої роботи, глибокої свідомости наших національних потреб, широкої солідарности всіх свідомих національних елементів. Наші організації повинні підтримувати і розвивати се почуте моменту; кожда свідома одиниця повинна преїняти ся свідомістю сього завдання. Кожде свято — як от теперішнє — мусить бути перевіркою наших поступів в осягненню нашої національної мети, констатованнем певного успіху в розвою наших національних сил, в координуванні і обєднуванні наших здобутків в сфері національного життя.

Нехай і найблизше зібраннє наше — коли і де і як воно не станеть ся — сконстатує дальший, сильний і трівкий поступ наш на сім полі. Глибока віра в силу і енергію нашого національного руху, яка звучала в стількох промовах, нехай зєднаєть ся з сильною, загартованою енергією і проведе нову борозну на ниві нашого життя. Без того нам соромно буде глянути в очі собі і сим славним попередникам, учителям і вождям, які дивлять ся на нас з сих стін.

Не осоромім ні себе ні їх браком енергії, відваги і сили, і з новими здобутками зберімо ся знов, коли покличе нас святочна хвиля!

